

V Bruseli 12. februára 2016
(OR. en)

5685/1/16
REV 1

EDUC 15
SOC 44
EMPL 28
JEUN 12
ECOFIN 61

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. predch. dok.:	5544/16 EDUC 12 SOC 36 EMPL 26 JEUN 9 ECOFIN 45 + COR 1
Predmet:	Návrh uznesenia Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade o podpore sociálno-ekonomického rozvoja a inkluzívnosti v EÚ prostredníctvom vzdelávania: príspevok vzdelávania a odbornej prípravy k európskemu semestru 2016

Uvedené znenie vypracoval výbor pre vzdelávanie počas niekoľkých zasadnutí s cieľom prijať ho na zasadnutí Rady pre vzdelávanie, mládež, kultúru a šport, ktoré sa uskutoční 24. februára 2016.

Toto znenie má v súčasnosti širokú podporu všetkých delegácií.

Výbor stálych predstaviteľov sa preto vyzýva, aby uvedené znenie postúpil Rade na prijatie a na následné uverejnenie v úradnom vestníku.

**Uznesenie Rady a zástupcov vlád členských štátov
zasadajúcich v Rade
z 24. februára 2016**

**o podpore sociálno-ekonomického rozvoja a inkluzívnosti v EÚ prostredníctvom vzdelávania:
príspevok vzdelávania a odbornej prípravy k európskemu semestru 2016**

**RADA EURÓPSKEJ ÚNIE A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV ZASADAJÚCI
V RADE**

BERÚC DO ÚVAHY

- Ročný prieskum rastu na rok 2016: posilniť oživenie a upevniť konvergenciu¹, ktorý vypracovala Európska komisia,
- Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2015², ktorý vypracovala Európska komisia,
- Spoločnú správu Rady a Komisie na rok 2015 o vykonávaní strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave (ET 2020) – Nové priority pre európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy³,

¹ 14270/15.

² ISBN 978-92-79-50621-5.

³ Ú. v. EÚ C 417, 15.12.2015, s. 25 – 35.

Európa čelí viacnásobným a súbežným spoločenským výzvam.

Napriek miernemu oživeniu hospodárstva Európskej únie ako celku v našich spoločnostiach naďalej pretrváva vplyv finančnej a hospodárskej krízy. Rozdiely medzi členskými štátmi a v rámci nich naďalej rastú a spôsobujú dlhodobé nerovnováhy. Nezamestnanosť mládeže zostáva v mnohých krajinách znepokojujúco vysoká a dosiahnutá úroveň vzdelania je nedostatočná.

Súčasná utečenecká kríza predstavuje pre našu spoločnosť a naše vzdelávacie systémy významnú výzvu. Je našou spoločnou povinnosťou vytvoriť prostredie, v ktorom každý jedinec môže naplno využívať svoj talent bez ohľadu na svoje postavenie alebo pôvod.

Naše spoločnosti zároveň čelia hrozbám vyplývajúcim z rastúcej radikalizácie, čo v niektorých prípadoch vedie k násiliu a terorizmu. Tým sa ešte viac zdôrazňuje významná úloha, ktorú zohrávajú vzdelávanie a odborná príprava pri podpore inkluzívnosti, aktívneho občianstva a spoločných základných hodnôt stanovených v Parížskej deklarácii z marca 2015.⁴

Tieto kľúčové výzvy sú spoločné a význame ovplyvňujú politiku v oblasti vzdelávania. Na dosiahnutie udržateľného oživenia hospodárstva a odstránenie rozdielov a nerovnováh je potrebná reakcia, na ktorej sa zúčastnia členské štáty spolu s inštitúciami EÚ a v spolupráci s ostatnými medzinárodnými organizáciami, akými sú OECD, Rada Európy a UNESCO⁵.

⁴ Deklarácia o podpore občianstva a spoločných hodnôt slobody, tolerance a nediskriminácie prostredníctvom vzdelávania, Paríž 17. marca 2015.

⁵ Konkrétne cieľ udržateľného rozvoja OSN č. 4, ktorý sa týka vzdelávania a celoživotného vzdelávania [rezolúcia OSN č. 70/1 *Transformujeme náš svet: program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030*].

tým, že sa ľuďom poskytne možnosť získať náležité zručnosti, kompetencie a znalosti, sa podnecuje inovácia a rast a podporuje sa osobné naplnenie a blahobyť. Je to najlepší spôsob, ako sa jednotlivci môžu vyhnúť nezamestnanosti, čím sa znižuje riziko chudoby a sociálneho vylúčenia.⁶

Bohužiaľ, pri prechode zo vzdelávania na trh práce pretrváva značný nedostatok zručností a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, čo môže viesť k obmedzovaniu európskych hospodárstiev nedostatkom primerane kvalifikovaných pracovníkov, čím sa zas znižuje ich rastový potenciál⁷. Rovnako poľutovaniahodná je však aj skutočnosť, že mnohí vysokokvalifikovaní pracovníci sa môžu ocitnúť na pracovných miestach, kde nevyužívajú svoj talent naplno, čo môže viesť k zníženiu ich individuálneho potenciálu rásť⁸.

Vzdelávanie a odborná príprava môžu výrazne prispieť k zabezpečeniu súdržnej spoločnosti, ako aj dobre fungujúceho trhu práce. Vzdelávanie a odborná príprava by mali vyrovnávať podmienky pre všetkých a mali by slúžiť ako hnacia sila sociálneho a hospodárskeho začlenenia znevýhodnených skupín akceptovaním rôznorodosti vo všetkých jej formách. Vzdelávanie a odborná príprava majú podobne zohrávať dôležitú úlohu pri rozvíjaní potenciálu každej osoby a pri posilňovaní schopnosti kritického myslenia a spravodlivého a nezávislého úsudku, a to najmä – nie však výlučne – v kontexte sociálnych médií.

⁶ Ročný prieskum rastu na rok 2016 [14270/15, strana 8].

⁷ Podľa údajov má 39 % spoločností problém nájsť zamestnancov s požadovanou kvalifikáciou – [tretí Európsky prieskum pracovných podmienok, Eurofound (2013)].

⁸ Európsky prieskum zručností a pracovných miest Cedefop na rok 2014.

Aj keď systémy vzdelávania dosahujú v mnohých ohľadoch dobré výsledky a podstatným spôsobom prispievajú k rastovému potenciálu Európy a vytváraniu otvorených a demokratických spoločností, naďalej pretrvávajú niektoré závažné nedostatky. Mimoriadne znepokojujúci je veľký počet študentov, ktorí nedosahujú minimálne normy v oblasti vzdelávania, ako sa ukazuje v najnovších údajoch o miere predčasného ukončenia školskej dochádzky⁹ a o úrovni základných zručností.¹⁰ Sociálno-ekonomické postavenie, migrantský pôvod a rod sú stále dôležitými faktormi ovplyvňujúcimi výsledky vo vzdelávaní¹¹, čím sa obmedzuje emancipačný účinok¹², ktorý by vzdelávanie a odborná príprava mali mať.

V TEJTO SÚVISLOSTI PREDKLADAJÚ na zasadnutie Európskej rady, ktoré sa uskutoční v marci 2016, tento príspevok v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy:

1. Vzdelávanie a odborná príprava by mali byť kľúčovým prvkom komplexného prístupu zameraného na posilnenie sociálno-ekonomického rozvoja a inkluzívnosti. Vyžaduje si to cielené reformy systémov vzdelávania s cieľom zlepšiť ich výkonnosť z hľadiska výsledkov vzdelávania ako súčasť celkového úsilia potrebného na obnovu zamestnanosti a udržateľného rastu. Investovanie do vzdelávania a odbornej prípravy by sa malo stať prioritou na regionálnej aj vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ, pretože sa ním prispieva k rastu a podporuje sa krátkodobé oživenie, ako aj dlhodobý hospodársky rast. Nemusí to vždy znamenať zvýšenie rozpočtov, ale môže sa to namiesto toho dosiahnuť lepším zacielením výdavkov a poskytnutím správnych stimulov zameraných na zlepšenie kvality.

⁹ Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2015, časť 2. V roku 2014 predstavoval podiel osôb s predčasne ukončenou školskou dochádzkou v EÚ 11,1 % populácie vo veku 18 – 24 rokov, čo prekračuje cieľ stratégie Európa 2020 stanovený na 10 %.

¹⁰ Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2015, bod 1.1. Podľa najnovšieho prieskumu OECD – PISA (2012) dosahuje v EÚ 17,8 % populácie slabé výsledky v čítaní, v matematike je to 22,1 % a vo vede 16,6 %, t. j. nad referenčnou hodnotou 15 % stanovenou v rámci ET 2020.

¹¹ Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2015, bod 1.1.

¹² T. j. umožniť jedincovi, aby prekonal obmedzenia alebo prekážky, ktorým môže čeliť z dôvodu svojho pôvodu alebo sociálno-ekonomického postavenia.

2. Rozvoj zručností, kompetencií a vedomostí v rámci celoživotného vzdelávania je kľúčovým prvkom dobre fungujúceho trhu práce, ktorý bude živnou pôdou pre talent jednotlivcov. Treba nájsť spôsob, ako pripraviť mladých ľudí na meniace sa požiadavky trhu práce, a zároveň neustále aktualizovať a zlepšovať zručností tých, ktorí už na trhu práce sú. Nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a nedostatok zručností by sa mali prednostne riešiť v rámci sektora vzdelávania aj sektora zamestnanosti. To okrem iného znamená, že je potrebné klásť väčší dôraz na rozvoj prierezových zručností¹³ a že by sa malo podporovať učenie sa pracou, predvídanie budúcich požiadaviek na zručnosti a partnerstvá medzi sférou vzdelávania a podnikateľskou sférou.

Význam rozvoja zručností a kompetencií siaha ďaleko nad rámec trhu práce. Ide pri ňom aj o vychovávanie zodpovedných občanov schopných zohrávať aktívnu úlohu v spoločnosti a v demokratickom živote. Tieto dva ciele sa navzájom dopĺňajú, pretože spoločnosťou požadované zručnosti a kompetencie sa v mnohých ohľadoch rovnako týkajú aj oblasti práce.

3. Štrukturálne reformy zamerané na modernizáciu našich hospodárstiev by sa mali vykonávať so zreteľom na posilňovanie rozvoja zručností, kompetencií a znalostí ľudí s cieľom podnecovať inováciu a produktivitu a zároveň podporovať inkluzívnosť. V rámci systémov vzdelávania by sa podobne malo usilovať o zvýšenie ich emancipačného účinku, zabezpečenie rovnakých podmienok pre všetkých bez ohľadu na sociálno-ekonomické postavenie, migrantský pôvod alebo rod. To znamená otváranie systémov vzdelávania s cieľom reagovať na čoraz väčšiu rozmanitosť študentov a vytváranie väzieb so všetkými relevantnými zainteresovanými stranami.

¹³ Napríklad zručnosti ako naučiť sa učiť, riešiť problémy, podnikateľské a digitálne zručnosti, tvorivosť a kritické myslenie.

A VYJADRUJÚ SVOJE ODHODLANIE

1. spolupracovať s cieľom podporovať sociálno-ekonomický rozvoj a inkluzívnosť v EÚ prostredníctvom vzdelávania, a to s využitím reforiem, príslušných politík a cielených investícií. Mali by sa identifikovať a rozširovať politiky, ktoré sa ukázali ako úspešné, a mala by sa poskytnúť primeraná podpora pri ich vykonávaní v iných krajinách, ktoré sa nimi chcú inšpirovať pri vytváraní podobných politík a reforiem;
2. monitorovať pokrok pri dosahovaní našich spoločných cieľov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a usilovať sa o výmenu znalostí a skúseností, a to najmä v rámci nedávno zrevidovaných prioritných oblastí a štruktúr ET 2020¹⁴. Mal by sa pritom zabezpečiť súlad s hlavnými cieľmi stratégie Európa 2020 a mechanizmami správy v rámci európskeho semestra pri súčasnom plnom rešpektovaní zásady subsidiarity, nezávislosti inštitúcií vzdelávania a pedagogickej slobody;
3. primeraným spôsobom investovať do vzdelávania na všetkých úrovniach, a pritom v rámci neho zabezpečiť motiváciu, aby sa zvyšovala dosiahnutá úroveň vzdelania, identifikovali a riešili sa nedostatky a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a zvyšoval sa emancipačný účinok vzdelávania a odbornej prípravy. Na tento účel by sa mali naplno využívať možnosti, ktoré ponúkajú európske nástroje, ako sú európske štrukturálne a investičné fondy, záruka pre mladých ľudí, Európsky fond pre strategické investície a program Erasmus +;

¹⁴ Okrem iného prostredníctvom dohodnutých konkrétnych otázok a novovzniknutých pracovných skupín [pozri spoločnú správu z roku 2015 prijatú 23. novembra 2015 – Ú. v. EÚ C 417, 15.12.2015].

4. poskytovať učiteľom prostredníctvom úvodnej odbornej prípravy a kontinuálneho profesijného rozvoja primerané a aktuálne pedagogické nástroje a metódy zamerané na posilnenie rozvoja zručností a kompetencií a získavanie vedomostí. Súčasťou tohto prístupu na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy by malo byť otvorenie inštitúcií vzdelávania vonkajšiemu svetu. Na dosiahnutie tohto cieľa by sa mali podporovať partnerstvá na národnej, regionálnej a miestnej úrovni so zapojením príslušných zainteresovaných strán, ako sú napríklad sociálni partneri a zástupcovia sektora mládeže, pričom tieto partnerstvá by mali byť zamerané na riešenie osobitných problémov;
5. aktívne oslovovať mladých ľudí so slabými vyhliadkami na vzdelanie a zamestnanie, ktoré vyplýva z ich sociálno-ekonomického postavenia, migrantského pôvodu alebo rodu, a to s cieľom zabezpečiť, aby sa na nikoho nezabudlo. Popri zlepšovaní sociálnych zručností mladých ľudí a ich kompetencií v oblasti občianstva by sa mala posilňovať aj ich digitálna a mediálna gramotnosť, ako aj schopnosť kriticky myslieť. Malo by sa posilniť postavenie učiteľov a vedúcich pracovníkov škôl, aby boli schopní včas odhaliť znaky neúčasti a upozorniť na ne s cieľom zvýšiť dosiahnutú úroveň vzdelania a predchádzať predčasnému ukončeniu školskej dochádzky, sociálnemu vylúčeniu a násilnej radikalizácii.

VYZÝVAJÚ KOMISIU, ABY

1. v rámci pracovného programu Erasmus+ na rok 2017 naďalej podporovala všetky iniciatívy, ktorými sa reaguje na výzvy uvedené v tomto uznesení, pričom sa v plnej miere využijú možnosti existujúceho programu. Preskúmanie viacročného finančného rámca v polovici trvania je okrem toho príležitosťou na zváženie, ako možno reakciu na tieto výzvy čo najúčinnnejšie podporiť prostredníctvom rôznych existujúcich nástrojov EÚ vrátane programu Erasmus+;
2. opätovne potvrdila význam vzdelávania a odbornej prípravy vo všetkých európskych iniciatívach na obdobie po roku 2020 v oblasti rastu, zamestnanosti a udržateľnosti, pričom sa zohľadnia aj iniciatívy so širším záberom, akými sú napríklad rozvojové ciele Organizácie Spojených národov na obdobie do roku 2030. Je to obzvlášť dôležité najmä v prípade vzdelávania – oblasti, pre ktorú je charakteristická dlhodobá perspektíva.

3. do mája 2016 predložila Rade EYCS pripravovaný návrh nového programu v oblasti zručností pre Európu na podporu členských štátov, v rámci ktorého by sa mohli okrem iného zväziť spôsoby zlepšenia rozvoja zručností a získavania vedomostí prostredníctvom celoživotného vzdelávania s osobitným dôrazom na tieto oblasti:
- a. zvyšovanie dosiahnutej úrovne vzdelania, pričom sa uzná, že ukončenie vyššieho sekundárneho vzdelania alebo rovnocenného vzdelania sa považuje za minimálnu požiadavku na zabezpečenie úspešného prechodu zo vzdelávania na trh práce a na získanie prístupu k ďalšiemu vzdelávaniu;
 - b. zlepšenie rozvíjania kľúčových kompetencií, ktoré majú rozhodujúci význam pre celoživotné vzdelávanie, zamestnateľnosť a aktívnu účasť v spoločnosti a na demokratickom živote;
 - c. zvyšovanie schopnosti Európy predvídať požiadavky na zručnosti v budúcnosti a riešenie problému nedostatku zručností a nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, pričom sa zdôrazní spoločná zodpovednosť oblasti vzdelávania a práce a bude sa vychádzať z iniciatív v oboch sektoroch;
 - d. podpora lepšej transparentnosti a využívania dostupných zručností a kvalifikácií mobilných pracovníkov EÚ a študentov;
 - e. obnova procesu modernizácie vysokoškolského vzdelávania v Európe, a to aj prostredníctvom:
 - zlepšovania kvality a primeranosti pri vypracúvaní učebných plánov a pri ich realizácii,
 - posilňovania úlohy inštitúcií vysokoškolského vzdelávania ako regionálnych inovátorov,
 - zlepšovania vzťahov medzi vzdelávacími a výskumnými funkciami inštitúcií vysokoškolského vzdelávania,
 - prípravy reakcie na vplyv otvoreného a online vysokoškolského vzdelávania,
 - venovania pozornosti občianskej úlohe inštitúcií vysokoškolského vzdelávania pri účasti na činnosti komunit,
 - zabezpečenia, aby všetci ľudia, ktorí majú potenciál uspieť v rámci vysokoškolského vzdelávania, dostali príležitosť bez ohľadu na svoju situáciu;

4. v nadväznosti na Parížsku deklaráciu podporovala členské štáty pri posilňovaní úlohy, ktorú vzdelávanie a odborná príprava zohrávajú pri podpore aktívneho občianstva a základných hodnôt¹⁵; v tejto súvislosti zabezpečila synergiu a spoluprácu s Radou Európy, pokiaľ ide o demokratické občianstvo.
-

¹⁵ Deklarácia o podpore občianstva a spoločných hodnôt slobody, tolerance a nediskriminácie prostredníctvom vzdelávania, v Paríži 17. marca 2015.